

Sterkoraldiaré

«Livet er ikke det værste man har – og om lidt er kaffen klar,» synger vår danske venn. Sterkoraldiaré er verken det beste eller det verste man har, men når blir *den* kaffen klar? Jeg er en av dem som venter.

For den er sjenerende nok til at man gjerne skulle hatt et godt mottrekk. Det finnes tallrike forslag, og jeg har vært i gjennom mange. Noe hjelp tror jeg å ha funnet i fiberrik, bløtgjørende kost. Et vannløselig pulver jeg ble anbefalt, har ikke vært noe bedre. Men vitnet omfatter bare én, noe som ifølge romerretten er verdiløst. Jeg håpet googling kunne være nyttig – men det stemte ikke. Lidelsen har ikke vært interessant nok til å bli gransket. Kan hende det skyldes at den vesentlig (?) eller bare (?) opptrer hos utrangerte – som meg? Eller at forskerne har kvidd seg for en slik jobb.

Symptomene er spent mage og jevnlig kolikksmerter, oftest ovenfor navleregionen – sjenerende både for utseende og velvære. Hikka og raping følger med. Avføringen er uregelmessig, men den er sjelden borte i mer enn et par-tre dager. Arketypisk er at den består av en blanding av rådyr-sau-geitelort-liknende harde knoller, fulgt av etterlatenskaper med varierende løs eller nær normal konsistens. Av og til kan en seig væske tyte ut, ellers er det ikke diaré i vanlig forstand. Fargen er konsistent mørk brun, kulene nesten svarte – men ikke fra blod. Alt vil helst bli hvor det er, og forbruket av papir for å hente det ut er en ruvende budsjettpost. Det føles som om siste del av tarmen ikke vil hjelpe til. Så bukpressen har en stri jobb – diaré? Mitt fem år gamle brokk, ypperlig leget med innlagt lokk, er derfor fornyet.

Som regel er det økt rumling og flatulens. Og den kan ha eksplosiv karakter – et skarpt smell, som om det ligger knallgass bak – oftest med uønsket konsekvens. Hver gang det skjer, må jeg nynne på varietévisen *Mixtum compositum*, som var populær under krigen. Der beskrives en skremmende meny som bl.a. omfatter meitemark nedlagt i salmiakk, halestump av kanin, furunåler (1 hekto), sakkarin (2 tabletter), akevitt (3 skjeer) og mye annet – alt slukes rått og «Magen blir som et krater med eksplosjoner en gros ...». Slik blir oppholdet en minnestund som mildner det vonde og vrage.

Et trekk som jeg ikke har funnet nevnt, er den ekle lukten. Den er også fremtredende fra urinen og tyter til og med ut av huden. Og her må jeg trøste meg med salig pro-

fessor Salvesens ord – fred være med ham – da vi tilfeldigvis samtidig var på et av dobbeltlokumene på det gamle Rikshospitalet: «Det er på do de store ånder møtes, vet De, ikke sant, Stormorken.» Dette er for øvrig på det eneste punkt jeg har kompetanse til å påstå at Freud ikke alltid hadde rett: Alle nyter sin egen fert, andres er motbydelig. Hvilken konsekvens det skulle ha i psykiatrisk forstand, husker jeg ikke. Jeg burde vel slå det opp – men gruer meg.

Om jeg går til gastrolitteraturen i form av svære bøker, blir jeg ikke klokere. Hos Nanna Swartz, den kjente svenske magolog, er fenomenet beskrevet under kolitt, men det ser ikke ut til at hun tror på det selv. Og både hun og alle andre lærer at «diareen» primært oppstår på grunn av obstipasjon. Ja, jeg benekter ikke det, i alle fall ikke helt. *Men hva ligger bak den?* Det kommer ikke slik lukt under en «vanlig» obstipasjon, heller ikke disse spesielle knollene og ikke slike skudd.

Mennesker og dyr

Jeg føler at det er mer komplisert. Hvorfor begynner mennesker å lage knoller – det må spesielle mekanismer til som bl.a. de nevnte dyr har normalt. De har ikke veterinærene full forklaring på heller. Men den kjente veterinære lærebokforfatter Øystein Sjaastad mener at noe av mekanismen er en kraftig væskeresorpsjon i nedre del av tykk-tarm/endetarm.

Jeg mener disse fenomenene må ha en biokjemisk/biofysisk/anatomisk bakgrunn som påvirker enten «mikronomics», «enzymomics», «proteomics», «hormonomics», «metabolomics», «anatomomics» eller andre mics-er i fordøyelseskanalen og/eller i de kompliserte prosesser føden gjennomgår. Men vi mangler også kunnskap på mer overkommelig nivå, som hvor hyppig tilstanden er, når i livet den begynner, kjønnsavhengighet, varighet, selvhelbredelse, forverring og utgang. Forhåpentligvis dør man med den, ikke av den. Hvis mange lider av tilstanden og den forekommer så tidlig som fra begynnende pensjonsalder, burde den bli gjenstand for gransking. Kan hende man finner annet enn symptomatisk behandling?

I samme alder som mine mageplager startet (82 år), begynte også en ustøhet. Nyeste teknikk viste bare «degenerative forandringer normalt for alderen». Likeledes ble jeg elektrisk, det smeller ved kontakt mellom fingre og andre kroppsdelar. Det har det ikke gjort før. Kan den aparte gassen bidra? Eller er alt bare «alderen»?

I nyere litteratur ser begrepet «sterkoraldiaré» ut til å forsvinne. Og godt er det. Det er også etymologisk tvilsomt. Men det fortjener en erstatning.

Helge Stormorken
hestormo@frisurf.no
Konvallveien 4
1338 Sandvika

Oppgitte interessekonflikter: Ingen

Manuskriptet ble mottatt 10.9. 2008 og godkjent 6.11. 2008. Medisinsk redaktør Siri Lunde.

>>>